

ADRAN 2: DIDUEDDRWYDD

2.1 Cyflwyniad

2.2 Egwyddorion

2.3 Atgyfeiriadau Gorfodol

2.4 Canllawiau

- Didueddrwydd Dyladwy, Pwyslais Dyladwy ac Amrywiaeth Barn
- Pynciau Dadleuol, Polisi Cyhoeddus Cyfredol a Materion Gwleidyddol
- Didueddrwydd ar gyfer Allbwn Newyddion, Materion Cyfoes a Newyddiaduraeth Ffeithiol
- Mynegi Barn yn Gyhoeddus
- Pan mae'r Stori yn ymwneud â'r BBC neu ei Gynnwys neu ei Gyflwynwyr
- Safbwyntiau Dadleuol a Thramgwydd Posibl
- Cysylltiadau Cyfranwyr a Deunydd Newyddion a Ddarperir
- Defnyddio Technoleg
- Didueddrwydd a Chynulleidfaoedd
- Protestiadau a Gwrthdystiadau
- Craffu, Ymgyrchoedd a Chonsensws
- Etholiadau a Refferenda
- Didueddrwydd mewn Cyfresi a Thros Amser
- Gwleidyddion a Chynnwys Gwleidyddol fel rhan o Allbwn Anwleidyddol
- Drama, Adloniant a Diwylliant
- Cynnwys sy'n Farn Bersonol

2.1 CYFLWYNIAD

Mae bod yn ddiuedd yn un o ddibenion sylfaenol y BBC ac mae wedi'i ymgorffori yn Siarter y BBC. Mae'n golygu na ddylid ffafrio un ochr dros un arall ac adlewyrchu pob ochr berthnasol i'r ddadl. Mae'n golygu peidio â chymryd ochrau, adlewyrchu pob elfen berthnasol o ddadleuon cyhoeddus a'u herio yr un mor drylwyr â'i gilydd. Mae bod yn ddiuedd yn allweddol er mwyn cael perthynas o ymddiriedaeth â chynulleidfaoedd, fel eu bod yn gwybod nad oes unrhyw agenda bersonol nac agenda arall yn dylanwadu ar y BBC o ran yr hyn y mae'n dewis ei ddarlledu neu ei gyhoeddi neu yn y ffordd y mae'n ymdrin â straeon a'i fod yn ceisio cynnwys amrywiaeth eang o safbwyntiau ar unrhyw bwnc penodol.

Mae'r BBC wedi ymrwymo i sicrhau didueddrwydd dyladwy yn ei holl allbwn. Ystyr y term 'didueddrwydd dyladwy' yw ei fod yn ddigonol ac yn briodol i'r

allbwn, gan ystyried y pwnc a natur y cynnwys, disgwyliad tebygol y gynulleidfa ac unrhyw hysbysrwydd a all ddylanwadu ar y disgwyliad hwnnw¹.

Mae angen i'r BBC allu portreadu a chynnwys pob gwahanol fath o ddiddordebau a safbwyntiau ar draws yr holl gynulleidfaoedd mae'n eu gwasanaethu. Dylid adlewyrchu'r safbwyntiau a'r diddordebau hynny'n deg ac yn gywir, ac ni ddylai'r BBC gael ei weld yn hyrwyddo nac yn datgelu ei farn ei hun. Un ffordd allweddol o wneud hyn yw selio unrhyw wybodaeth ar ffeithiau ac ar dystiolaeth, gan ddal awdurdodau ac eraill i gyfrif, ar ran y cyhoedd, am yr hyn maen nhw'n ei ddweud ac yn ei wneud. Mae angen trafodaeth a barn i fynd ati'n effeithiol i fod yn ddiuedd yng nghynnyrch y BBC er mwyn gwneud pethau'n iawn; gall hyn olygu bod yn dryloyw wrth egluro sut mae llwyddo i fod yn ddiuedd ar ran pob cynulleidfa a mynd ati'n gyflym i gywiro unrhyw beth sy'n anghywir.

Bydd bod yn ddiuedd bob amser yn dibynnu ar grebwyll da, yn hytrach nag unrhyw fformiwla fathemategol; mae sawl elfen iddo, fel 'cywirdeb', 'tegwch', 'gwrthrychedd', 'meddwl agored' ac mae bob amser yn ystyried y cyd-destun. Fel arfer, mae mwy iddo na mater syml o 'gydbwysu' rhwng safbwyntiau croes ac nid yw'n atal penderfyniadau gwrthrychol rhag cael eu gwneud, ar sail tystiolaeth.

Nid yw bod yn ddiuedd yn golygu datgysylltu oddi wrth werthoedd democrataidd sylfaenol, gan gynnwys rhyddid mynegiant, yr hawl i bleidleisio, rheolaeth y gyfraith a rhyddid rhag dioddef gwahaniaethu. Fodd bynnag, mae'n dal yn rhaid i'r BBC fod yn ddiuedd ar y dadleuon neu'r pynciau llosg cysylltiedig, ar unrhyw bolisiau neu ddewisiadau sy'n deillio o hynny ac ar weithredu'r gwerthoedd hyn mewn gwirionedd.

Mae cynulleidfaoedd yn disgwyl i allbwn newyddion a materion cyfoes a ffeithiol y BBC fodloni'r lefelau uchaf o ddiueddrwydd a chywirdeb. Mae'r cyfeiriadau yn y Canllawiau at allbwn newyddiaduraeth ffeithiol yn ymwneud â chynnwys o natur newyddiadurol sy'n cael ei gynhyrchu y tu allan i allbwn newyddion a materion cyfoes.

Mae geiriau ac ymddygiad yr holl bobl sy'n cynrychioli'r BBC yr un mor bwysig â chynnwys y BBC. Gall gweithgarwch allanol a mynegi barn yn gyhoeddus, gan gynnwys ar gyfryngau cymdeithasol, gael gymaint o effaith ar ganfyddiadau o ddiueddrwydd y BBC ag y mae allbwn. Bydd hyn yn cael ei weithredu'n wahanol yn dibynnu ar genre a rôl; **ac o ganlyniad, dylid darllen yr adran hon ar y cyd ag**

¹ Yr adran o God Darlledu Ofcom sy'n ymwneud â hyn yw adran 5: Didueddrwydd Dyladwy a Chywirdeb Dyladwy a Rhoi Amlygrwydd Gormodol i Farnau a Safbwyntiau. Fodd bynnag, nid yw Rheol 5.13 Rhoi Amlygrwydd Gormodol i Farnau a Safbwyntiau yn berthnasol i'r BBC

Adran 4: Gwrthdaro rhwng Buddiannau ac Adran 10: Gwleidyddiaeth a Pholisi Cyhoeddus, yn ogystal â'r canllawiau ar Ddiedueddrwydd a'r canllawiau ar Ddefnydd Personol o Gyfryngau Cymdeithasol.

2.2 EGWYDDORION

2.2.1 Mae'r BBC wedi ymrwymo i sicrhau didueddrwydd dyladwy yn ei holl allbwn.

2.2.2 Mae didueddrwydd y BBC yn ymgorffori egwyddorion cymdeithas ddemocrataidd; nid yw ar wahân i'w gwerthoedd.

2.2.3 Mae'r BBC wedi ymrwymo i adlewyrchu amrywiaeth fawr o bynciau a phersbectifau yn ein holl allbwn a thros gyfnod priodol fel na fydd unrhyw safbwynt pwysig yn cael ei adael allan na'i dangynrychioli'n fwriadol. O bryd i'w gilydd, bydd hynny'n cynnwys agweddau a barn a allai fod yn annymunol neu'n dramgwyddus i rai.

2.2.4 Mae angen y lefel uchaf o ddiedueddrwydd mewn newyddion a newyddiaduraeth ar bob ffurf, gan roi pwys dyladwy i ddigwyddiadau, barn a'r prif safbwyntiau mewn dadleuon.

2.2.5 Gall y BBC arfer ei ryddid golygyddol i gynhyrchu cynnwys am unrhyw bwnc, ar unrhyw bwynt o fewn ystod y drafodaeth, ar yr amod bod rhesymau golygyddol da dros wneud hynny.

2.2.6 Nid yw sicrhau eich bod yn ddieduedd yn eich atal rhag gwneud penderfyniadau ar sail tystiolaeth na gwneud penderfyniad golygyddol i ganolbwyntio'r craffu ar safbwynt penodol.

2.2.7 Nid oes gofyniad i roi'r un pwyslais ar bob barn – nid yw cywerthedd ffug yn sicrhau didueddrwydd a dylid osgoi hynny. Nid oes angen rhoi'r un amlygrwydd a phwyslais i safbwyntiau lleiafrifol na'r rheini sydd â llai o dystiolaeth i'w cefnogi â'r hyn ar roddir i'r rheini sydd â mwy o gefnogaeth, i'r consensws cyffredinol, neu'r rheini sydd a mwy o dystiolaeth i'w cefnogi².

2.2.8 Dylai allbwn y BBC ystyried y gwahanol ddiwylliannau a strwythurau gwleidyddol ar draws y DU a safbwyntiau gwahanol rhai cymunedau a charfanau o gymdeithas. Dylai gydnabod pan fydd gwahaniaeth yn y prif safbwyntiau mewn dadl, yn enwedig yn y Gwledydd a Rhanbarthau Lloegr, gan roi pwys ac amlygrwydd dyladwy iddynt mewn allbwn ar draws y DU.

² I gael gwybodaeth am ddiedueddrwydd yn ystod refferenda ac etholiadau, gweler Adran 10: Gwleidyddiaeth a Pholisi Cyhoeddus

2.2.9 Mae cynulleidfaoedd yn disgwyl i artistiaid, awduron a diddanwyr gael rhyddid i edrych ar bynciau o safbwynt penodol ac i greu cynnwys sy'n adlewyrchu eu llais neilltuol eu hunain. Rhaid iddi fod yn glir i gynulleidfaoedd ble mae barn bersonol yn cael ei mynegi.

2.2.10 Lle mae cynnwys y BBC yn tynnu sylw at faterion y mae eraill yn ymgyrchu arnynt, rhaid bod yn ofalus i beidio â chefnogi'r ymgyrchoedd hynny, na chaniatáu iddi ymddangos bod y BBC yn ymgyrchu dros newid polisi cyhoeddus. Ond ni ddylai hyn atal allbwn rhag tynnu sylw at faterion a chynnig gwybodaeth a dewisiadau i gynulleidfaoedd ynghylch sut i'w deall a pherthnasu iddynt.

2.3 ATGYFEIRIADAU GORFODOL – rhaid eu hatgyfeirio ymlaen llaw

Mae pob atgyfeiriad gorfodol yn rhan hanfodol o broses olygyddol a sicrhau cydymffurfiaeth y BBC a rhaid cadw atynt.

Atgyfeiriadau i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth

2.3.1 Efallai y bydd amgylchiadau eithriadol lle bydd barn benodol neu unigol yn cael ei mynegi ar 'bwnc dadleuol', polisi cyhoeddus cyfredol neu fater gwleidyddol ar raglen unigol neu gynnwys arall y BBC, fel rhaglen ddogfen barn bersonol neu ddrama, nad yw'n rhan o gyfres neu allbwn parhaus neu hirhoedlog. Rhaid i unrhyw gynnig o'r fath gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth i sicrhau ei fod yn dal i fodloni'r gofynion o ran didueddrwydd dyladwy.

(Gweler 2.4.30)

2.3.2 Rhaid ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth cyn gwneud unrhyw gynnig i wahodd gwleidydd i gymryd rhan mewn allbwn na fyddai fel arfer yn cynnwys gwleidyddion, barn wleidyddol na 'materion dadleuol', ni waeth a yw'r cyfraniad arfaethedig ei hun yn 'wleidyddol' ai peidio. Rhaid hefyd atgyfeirio unrhyw gynnig gan wleidydd i gymryd rhan mewn allbwn o'r fath cyn y gellir derbyn neu wrthod y cynnig.

(Gweler 2.4.31)

(Gweler Adran 10 Gwleidyddiaeth a Pholisi Cyhoeddus: 10.4.3-10.4.5)

Atgyfeiriadau Eraill

2.3.3 Rhaid i unrhyw unigolyn mewn rôl lle mae didueddrwydd³ yn ofynnol sy'n bwriadu mynegi barn yn gyhoeddus ar faterion polisi cyhoeddus cyfredol, gwleidyddiaeth neu unrhyw fater dadleuol, neu gymryd rhan mewn gweithgarwch gwleidyddol, roi gwybod i'w rheolwr llinell ymlaen llaw, a dylai'r rheolwr llinell ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth os oes perygl i ddidueddrwydd, neu'r canfyddiad o ddidueddrwydd.

(Gweler 2.4.14)

(Gweler Adran 4 Gwrthdaro rhwng Buddiannau: 4.4.13-4.4.20)

2.3.4 Rhaid i unrhyw unigolyn sy'n bwriadu ceisio cael ei enwebu fel ymgeisydd plaid ar gyfer etholiad ar lefel genedlaethol neu leol, neu sy'n bwriadu datgan yn gyhoeddus eu bod am fod yn ymgeisydd annibynnol, hysbysu eu rheolwr llinell ymlaen llaw, a ddylai wedyn ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth cyn datgan bwriad yn gyhoeddus.

(Gweler 2.4.14)

(Gweler Adran 4 Gwrthdaro rhwng Buddiannau: 4.4.21-4.4.23)

2.3.5 Oni bai ei fod yn gyfrifoldeb proffesiynol, rhaid i unrhyw unigolion sy'n gwneud sylwadau cyhoeddus – fel ar gyfryngau cymdeithasol – ar faterion y BBC, straeon am y BBC, neu faterion sy'n ymwneud â darlledwyr eraill neu bolisi darlledu, ymgynghori â'u rheolwr llinell ymlaen llaw.

(Gweler 2.4.15)

2.3.6 Gallai rhai safbwyntiau ac iaith achosi tramgwydd difrifol, ond gallai methu â'u hadlewyrchu arwain at oblygiadau o ran didueddrwydd y BBC; os oes perygl o naill ai achosi tramgwydd difrifol neu beryglu didueddrwydd, rhaid gwneud atgyfeiriad i ffigwr golygyddol uwch, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 2.4.16)

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.24-5.4.36)

2.3.7 Wrth gomisiynu allbwn drama, adloniant neu ddiwylliannol sy'n ymdrin â materion polisi cyhoeddus cyfredol, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu 'bynciau dadleuol' eraill, rhaid ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol ymlaen llaw.

(Gweler 2.4.33)

³ Canllawiau: Defnydd Personol o Gyfryngau Cymdeithasol

2.3.8 Rhaid i ffigwr golygyddol uwch fod yn gyfrifol ac yn atebol am oruchwylio'r gwaith o ddefnyddio a pharhau i ddefnyddio unrhyw Ddeallusrwydd Artiffisial (AI). Dylai ofyn am gyngor gan y tîm Polisi Golygyddol, a all ymgynghori â'r Grŵp Cynghori ar Risg Deallusrwydd Artiffisial, cyn gwneud unrhyw benderfyniad i ddefnyddio'r deallusrwydd artiffisial.

Ar gyfer cwmnïau cynhyrchu annibynnol, dylid trafod unrhyw ddefnydd arfaethedig o ddeallusrwydd artiffisial fel rhan o'r broses gomisiynu, mewn achosion lle gallai fod effaith sylweddol ar gynnwys i gynulleidfaoedd. Dylai ffigwr golygyddol uwch, sy'n gyfrifol am gydymffurfio o fewn y tîm cynhyrchu, fod yn gyfrifol ac yn atebol am y defnydd o ddeallusrwydd artiffisial.

(Gweler 2.4.19)

2.4 CANLLAWIAU

Didueddrwydd Dyladwy, Pwyslais Dyladwy ac Amrywiaeth Barn

2.4.1 Mae didueddrwydd yn golygu peidio â ffafrio un ochr dros un arall. Ystyr 'dyladwy' yw bod rhaid i'r didueddrwydd fod yn ddigonol ac yn briodol i'r allbwn, gan ystyried pwnc a natur y cynnwys, disgwyliad tebygol y gynulleidfa ac unrhyw hysbysrwydd a all ddylanwadu ar y disgwyliad hwnnw.

Nid yw didueddrwydd dyladwy yn golygu bod yn rhaid rhoi amser cyfartal i bob barn, neu fod rhaid cynrychioli pob dadl a phob agwedd ar bob dadl bob achlysur. Mae cyd-destun yn bwysig, ac felly hefyd genre a llwyfan yr allbwn.

2.4.2 Rhaid i'r BBC fod yn gynhwysol, gan adlewyrchu ehangder ac amrywiaeth barn, ar draws yr allbwn yn ei gyfanrwydd.

Efallai y bydd ehangder ac amrywiaeth barn yn gofyn nid yn unig am ystod wleidyddol a diwylliannol, ond hefyd am ystyried amrywiadau eraill, fel rhwng pobl hŷn ac iau, tlawd a chyfoethog, trefol a gwledig, a rhwng yr arloesol a'r drefn bresennol. Gall gynnwys archwilio safbwyntiau mewn gwahanol gymunedau, grwpiau diddordeb ac ardaloedd daearyddol. Ar adegau, bydd angen cynnwys safbwyntiau y gallai rhai aelodau o'r cymunedau neu'r grwpiau hynny ddadlau na ddylid eu cynnwys, oherwydd eu bod yn eu hystyried yn annymunol neu'n dramgwyddus.

2.4.3 Nid yw didueddrwydd yn galw o reidrwydd am gynnwys pob persbectif neu farn yn gyfartal yn yr allbwn cyfan neu o fewn un rhaglen, tudalen we neu eitem. Yn hytrach, dylai gwneuthurwyr cynnwys geisio cyflawni 'pwys dyladwy'. Er enghraifft, ni ddylid o reidrwydd rhoi'r un amlygrwydd a phwyslais i safbwyntiau

lleiafrifol na'r rheini sydd â llai o dystiolaeth i'w cefnogi â'r hyn ar roddir i'r rheini sydd â mwy o gefnogaeth, i'r consensws cyffredinol, neu'r rheini sydd a mwy o dystiolaeth i'w cefnogi⁴.

(Gweler 2.4.22)

2.4.4 Ar adegau, mae'n bosibl y gallai hepgor barn neu ddeunydd arall beryglu didueddrwydd neu gywirdeb. Nid oes unrhyw farn ar unrhyw bwnc na ddylid ei chynnwys fel mater o egwyddor; dylai cynhyrchwyr cynnwys wneud penderfyniadau rhesymegol, ar sail barn olygyddol gyson, ynghylch a ddylid cynnwys neu hepgor safbwyntiau o'r fath.

(Gweler 2.4.16)

Pynciau Dadleuol, Polisi Cyhoeddus Cyfredol a Materion Gwleidyddol

2.4.5 Mae'r BBC yn rhoi didueddrwydd dyladwy i bob pwnc; fodd bynnag, mae gofynion penodol o ran materion sy'n destun dadlau gwleidyddol neu ddiwydiannol a materion sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus cyfredol', gan gynnwys lle maent yn digwydd mewn unrhyw allbwn y tu allan i newyddion, materion cyfoes a newyddiaduraeth ffeithiol, fel mewn chwaraeon, drama, adloniant, comedi ac mewn mannau eraill⁵.

Bydd pynciau dadleuol yn codi mewn meysydd polisi cyhoeddus, fel iechyd, addysg neu ddigwyddiadau byd-eang, ac mewn perthynas â gwleidyddiaeth, materion cymdeithasol neu economaidd neu faterion diwydiannol. Yn ogystal â materion sy'n destun trafodaethau polisi cyhoeddus cyfredol, gall unrhyw faes arall gynnwys pynciau dadleuol, fel crefydd, gwyddoniaeth, diwylliant, hunaniaeth neu foeseg. Gall materion hanesyddol, pynciau a allai fod wedi ymddangos fel eu bod wedi'u setlo o'r blaen neu'r rhai y deddfwyd arnynt, fod yn ddadleuol unwaith yn rhagor.

2.4.6 Pan fydd gwneuthurwyr cynnwys yn penderfynu a yw pynciau'n ddadleuol, yn y DU neu'n rhyngwladol, dylent ystyried y canlynol:

- lefel yr ymryson a dadlau cyhoeddus a gwleidyddol

⁴ I gael gwybodaeth am ddidueddrwydd yn ystod refferenda ac etholiadau, gweler Adran 10: Gwleidyddiaeth a Pholisi Cyhoeddus

⁵ Gweler Cod Ofcom Adran 5 ar gyfer Ystyr 'materion sy'n destun dadlau gwleidyddol neu ddiwydiannol a materion sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus cyfredol'

- a yw'r pwnc yn destun dadlau sylweddol neu'n fater pwysig mewn gwlad, rhanbarth neu gymuned benodol neu mewn ardal ar wahân sy'n debygol o daro tant gyda rhan sylweddol o'r gynulleidfa
- pa mor amserol yw'r pwnc
- y sensitifrwydd o ran credoau a diwylliannau cynulleidfaoedd perthnasol
- barn resymol ynghylch a yw'r pwnc yn un pwysig
- y gwahaniaeth rhwng materion seiliedig ar ffaith a'r rheini sy'n fater o farn.

Mae cyngor ar gael gan y tîm Polisi Golygyddol ynghylch a yw pwnc yn 'ddadleuol'.

2.4.7 Wrth ddelio â 'phynciau dadleuol', polisi cyhoeddus cyfredol neu faterion gwleidyddol, rhaid i'r BBC sicrhau bod pwys a sylw dyladwy yn cael eu rhoi i amrywiaeth fawr o farnau a phersbectifau arwyddocaol, yn enwedig os yw'r dadlau amdanynt yn frwd. Dylid gwahaniaethu'n glir rhwng barn a ffaith.

(Gweler 2.4.28-2.4.30)

2.4.8 Rhaid cymryd gofal neilltuol i sicrhau didueddrwydd dyladwy pan fo lle i gredu bod 'pwnc dadleuol' yn fater o bwys⁶. Ar y cyfan, mae 'materion o bwys' yn faterion sy'n ddadleuol o ran polisi cyhoeddus cyfredol neu mewn cyd-destun gwleidyddol neu ddiwydiannol sydd o bwysigrwydd cenedlaethol neu ryngwladol, neu o bwysigrwydd tebyg o fewn ardal lai.

Wrth ddelio â 'materion o bwys', neu pan fydd y materion dan sylw'n ddadleuol iawn a/neu pan fydd disgwyl moment dyngedfennol yn y dadlau, rhaid cynnwys ystod eang briodol o safbwyntiau pwysig a rhoi pwys dyladwy iddynt ar bob rhaglen neu eitem ar y we neu mewn rhaglenni neu eitemau sydd â chysylltiad clir ac amserol. Rhaid peidio â chamliwio safbwyntiau a ffeithiau.

2.4.9 Fel arfer mae didueddrwydd dyladwy yn caniatáu i allbwn edrych neu adrodd ar agwedd benodol o fater penodol neu roi cyfle i fynegi un safbwynt neu i'r craffu ganolbwyntio ar safbwynt penodol. Dylid nodi hyn yn glir wrth ddelio â 'phynciau dadleuol' neu faterion gwleidyddol neu rai sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus cyfredol. Dylid cydnabod bod amrywiaeth o safbwyntiau o wahanol bwys yn bodoli, ac ni ddylid camgyfleu'r safbwyntiau hynny na'r pwys a roddir iddynt.

(Gweler 2.4.3-2.4.4)

⁶Gweler Cod Ofcom Adran 5.11 ar gyfer Ystyr 'materion sy'n destun dadlau gwleidyddol neu ddiwydiannol sylweddol a materion o bwys sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus cyfredol'

Dylid ystyried o fewn pa gyfnod y dylid adlewyrchu persbectifau eraill ac a oes angen eu cynnwys neu beidio eu cynnwys mewn allbwn arall cysylltiedig. Efallai y bydd angen dwyn i sylw cynulleidfaoedd lle mae cysylltiad clir rhwng elfennau o allbwn sydd wedi'u gwahanu, er enghraifft ar draws cyfres o gyfweiliadau dros amser, neu at raglen arall ar yr un gwasanaeth, fel bod didueddrwydd cyffredinol yn cael ei gyflawni. Lle bo'n briodol, dylid cyfeirio yn ôl at allbwn blaenorol, yn ogystal â chyfeirio ymlaen at allbwn wedi'i gynllunio; fel arfer dylid nodi'r cysylltiad yn glir.

(Gweler 2.4.27-2.4.29)

Os yw allbwn o'r fath yn cynnwys honiadau difrifol, mae'n bosibl y bydd angen ymateb iddynt, un ai'n rhan o'r un allbwn neu mewn allbwn arall sy'n gysylltiedig ac wedi'i ddwyn i sylw'r gynulleidfa.

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.43-6.4.46)

2.4.10 Lle mae gwefan ar-lein y BBC sy'n rhoi sylw i 'bynciau dadleuol' yn cynnig dolenni i wefannau allanol, dylai geisio sicrhau bod y wybodaeth ar y gwefannau allanol hynny, o'u cymryd gyda'i gilydd, yn cynrychioli ystod resymol o safbwyntiau am y pwnc.

(Gweler Adran 15 Bod yn Annibynnol ar Fuddiannau Masnachol a Buddiannau Allanol Eraill: 15.4.22)

(Gweler y canllawiau: Dolenni a Ffrydiau)

Didueddrwydd ar gyfer Allbwn Newyddion, Materion Cyfoes a Newyddiaduraeth Ffeithiol

2.4.11 Rhaid trin newyddion ym mha ffurf bynnag gyda didueddrwydd dyladwy, gan roi pwys dyladwy i ddigwyddiadau, barn a'r prif safbwyntiau mewn dadleuon. Mae'n bwysig bod ymagwedd a thôn straeon newyddion yn adlewyrchu gwerthoedd golygyddol y BBC bob amser, yn cynnwys ein hymrwymiad i ddiueddrwydd.

2.4.12 Y cyflwynwyr, y gohebwyr a'r golygyddion ar yr awyr yw wyneb cyhoeddus a llais y BBC; gallant gael effaith sylweddol ar ganfyddiadau ynghylch a yw didueddrwydd dyladwy wedi'i sicrhau. Ni ddylai cynulleidfaoedd allu dweud o allbwn y BBC - nac o unrhyw le arall - beth yw barn bersonol ei newyddiadurwyr na'i gyflwynwyr mewn newyddion a materion cyfoes na newyddiaduraeth ffeithiol am faterion sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus, materion sy'n ddadleuol o ran

polisi cyhoeddus neu mewn cyd-destun gwleidyddol neu ddiwydiannol, nac am 'bynciau dadleuol' mewn unrhyw faes arall.

Gallant ddarparu barn broffesiynol, wedi'i seilio ar dystiolaeth a phrofiad proffesiynol, ond ni chânt fynegi barn bersonol am faterion o'r fath yn gyhoeddus, gan gynnwys mewn unrhyw allbwn sydd â brand y BBC neu mewn blogiau personol neu ar y cyfryngau cymdeithasol.

2.4.13 Er mwyn sicrhau didueddrwydd dyladwy mae angen bod yn ymwybodol y gall rhagfarnau anfwriadol ddeillio o ddefnyddio iaith ensyniadol, o ragdybiaethau yn yr isymwybod ac o ddewisiadau ynghylch amlygrwydd. Er enghraifft, gallai ymadrodd fel 'baich trethiant' awgrymu barn ragfarnllyd ynglŷn â threthiant. Mae cyngor ar gael gan y tîm Polisi Golygyddol.

Mynegi Barn yn Gyhoeddus

2.4.14 Bydd angen i bob unigolyn sydd â rolau lle mae'n hollbwysig eu bod yn ddiduedd asesu risg a chymryd cyfrifoldeb personol o ran beth yw mynegi eu barn yn 'gyhoeddus', er enghraifft, mewn grwpiau cyfryngau cymdeithasol caeedig, cyfarfodydd preifat (ar-lein neu wyneb yn wyneb) neu amgylchiadau eraill y gallent, fel arfer, ystyried eu bod yn gyfrinachol.

Rhaid i unrhyw unigolyn mewn rôl lle mae didueddrwydd yn ofynnol sy'n bwriadu mynegi barn yn gyhoeddus ar faterion polisi cyhoeddus cyfredol, gwleidyddiaeth neu unrhyw fater dadleuol, neu gymryd rhan mewn gweithgarwch gwleidyddol, roi gwybod i'w reolwr llinell ymlaen llaw, a dylai'r rheolwr llinell ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth os oes perygl i ddidueddrwydd, neu'r canfyddiad o ddidueddrwydd.

(Gweler Adran 4 Gwrthdaro rhwng Buddiannau: 4.4.14-4.4.18)

(Gweler y canllawiau: Defnydd Personol o Gyfryngau Cymdeithasol)

Rhaid i unrhyw unigolyn sy'n bwriadu ceisio cael ei enwebu fel ymgeisydd plaid ar gyfer etholiad ar lefel genedlaethol neu leol, neu sy'n bwriadu datgan yn gyhoeddus ei fod am fod yn ymgeisydd annibynnol, hysbysu ei reolwr llinell ymlaen llaw, a ddylai wedyn ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth cyn datgan bwriad yn gyhoeddus.

(Gweler Adran 4 Gwrthdaro rhwng Buddiannau: 4.4.19-4.4.23)

Pan mae'r Stori yn ymwneud â'r BBC neu ei Gynnwys neu ei Gyflwynwyr

2.4.15 Wrth ddelio â materion sy'n ymwneud â'r BBC ei hun, rhaid i ohebu'r BBC aros yn ddyladwy o ddiuedd, yn ogystal â bod yn gywir a theg.

Bydd yn bwysig bod gwahaniad golygyddol clir rhwng y rheini sy'n gohebu ar y stori a'r rheini sy'n gyfrifol am gyflwyno safbwynt corfforaethol y BBC. Dylai cyflwynwyr a gohebwyrs fod yn ofalus i sicrhau eu bod yn osgoi unrhyw wrthdaro posibl rhwng buddiannau. Wrth ohebu am y BBC, bydd yn amhriodol fel arfer i ni gyfeirio at y BBC drwy ei alw'n 'ni' neu alw'r cynnwys yn 'ein cynnwys ni'.

(Gweler Adran 4 Gwrthdaro rhwng Buddiannau: 4.4.16)

Gall profiad personol gohebwyrs a chyflwynwyr – er enghraifft, mewn perthynas â'u hunaniaeth – fod yn berthnasol wrth adrodd straeon; dylai cyd-destun unrhyw adroddiadau o'r fath fod yn briodol, ac yn gyffredinol dylid ei ddwyn i sylw'r gynulleidfa ymlaen llaw ac ni ddylai amharu ar eu didueddrwydd nhw nac ar ddiueddrwydd y BBC.

Oni bai ei fod yn gyfrifoldeb proffesiynol, rhaid i unrhyw unigolion sy'n gwneud sylwadau cyhoeddus – fel ar gyfryngau cymdeithasol – ar faterion y BBC, straeon am y BBC, neu faterion sy'n ymwneud â darlledwyr eraill neu bolisi darlledu, ymgynghori â'u rheolwr llinell ymlaen llaw.

Safbwyntiau Dadleuol a Thramgwydd Posibl

2.4.16 Mae rhyddid mynegiant yn hanfodol i'r BBC; o bryd i'w gilydd, bydd hyn yn golygu cynnwys safbwyntiau neu ddatganiadau a allai fod yn sarhaus neu'n annerbyniol i rai carfanau o'r gynulleidfa.

Rhaid herio cyfranwyr sy'n mynegi safbwyntiau dadleuol, naill ai drwy gyfweliad neu drwy ddulliau eraill, a hefyd rhoi cyfle teg iddynt nodi eu hymateb i graffu priodol; fel arfer dylid cynnig safbwyntiau amgen fel rhan o'r un allbwn, dros amser os oes angen. Dylid rhoi lle priodol i safbwyntiau lleiafrifol yn yr allbwn.

Wrth ymdrin â hyn, dylid cydnabod y posibilrwydd o beri tramgwydd, gan ei drafod gyda chadernid priodol, ond dylid hefyd fod yn deg a gwrthrychol.

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.43-5.4.44 ac Adran 8 Troseddu ac Ymddygiad Gwrthgymdeithasol: 8.4.3)

Os oes bwriad i unrhyw allbwn ddarparu cynnwys, fel iaith neu olygfeydd a allai achosi tramgwydd difrifol, rhaid pwysu a mesur hynny ochr yn ochr â budd y cyhoedd.

Gallai rhai safbwyntiau ac iaith achosi tramgwydd difrifol, ond gallai methu â'u hadlewyrchu arwain at oblygiadau o ran didueddrwydd y BBC; os oes perygl o naill ai achosi tramgwydd difrifol neu beryglu didueddrwydd, rhaid gwneud atgyfeiriad i ffigwr golygyddol uwch, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd:
5.4.24-5.4.36)

Os bydd staff a chyflwynwyr yn mynegi'n gyhoeddus eu hymatebion personol eu hunain i ddatganiad neu fater – fel tramgwydd personol neu ddieter; neu gytundeb neu gymeradwyaeth – gallai hynny beryglu canfyddiadau o ddiueddrwydd y BBC a gallai roi argraff o ragfarn. Gallai canfyddiadau tebyg ddeillio o'r dôn neu'r agwedd a ddangoswyd wrth gyflwyno eitem neu raglen.

Cysylltiadau Cyfranwyr a Deunydd Newyddion a Ddarperir

2.4.17 Ni ddylid tybio bod cyfranwyr i allbwn y BBC yn amhleidiol nac yn ddiuedd. I'r rheini sy'n dod o sefydliadau fel elusennau, melinau trafod neu brifysgolion, efallai y bydd angen, pan fo hynny'n berthnasol, rhoi gwybodaeth briodol am gysylltiadau, cyllid neu safbwyntiau penodol. Mae'r un peth yn wir am ymchwilwyr unigol, newyddiadurwyr, gwyddonwyr neu arbenigwyr eraill ac, o bryd i'w gilydd, i gyfranwyr a allai fod yn sôn am eu profiadau eu hunain. Y prawf allweddol yw ystyried a fyddai'r gynulleidfa'n cael ei chamarwain pe na bai gwybodaeth o'r fath ar gael. Efallai y bydd angen ystyried hefyd a oes perygl i gysylltiadau o'r fath danseilio ymddiriedaeth yng nghredadwyedd proffesiynol y cyfrannwr neu ddilysrwydd tybiedig eu profiadau.

2.4.18 Weithiau, bydd sefydliadau allanol, fel cwmnïau, y gwasanaethau brys, asiantaethau'r llywodraeth, grwpiau diddordeb, clybiau chwaraeon, ymgyrchwyr, elusennau neu sefydliadau eraill sy'n ceisio llwyfan yn darparu datganiadau newyddion fideo a sain neu ddeunydd arall (er enghraifft, defnyddio nodiadau llais fel hawl i ymateb) fel ffordd o osgoi craffu priodol. Gall defnyddio deunydd o'r fath beryglu didueddrwydd neu'r canfyddiad o ddiueddrwydd; fel rheol dim ond dyfyniadau o ddeunydd o'r fath y dylai'r BBC eu defnyddio pan nad yw'n

gallu ei gasglu dros ei hun a bod ei arwyddocâd golygyddol yn cyfiawnhau ei ddefnyddio.

Dylid nodi'n glir pan fydd datganiadau newyddion fideo a sain, neu ddeunydd arall a gyflenwir gan sefydliadau allanol yn cael eu defnyddio, gan nodi pwy a'i darparodd ac egluro ym mha amgylchiadau perthnasol y cafodd ei gynhyrchu.

(Gweler Adran 3 Cywirdeb: 3.4.14)

Defnyddio Technoleg

2.4.19 Gall defnydd cynyddol o dechnolegau, fel awtomatiaeth neu ddeallusrwydd artiffisial, effeithio ar y canfyddiad o ddiueddrwydd y BBC neu realiti hynny. Gall technolegau newydd ddarparu manteision golygyddol neu weithredol, ond dylai gwneuthurwyr cynnwys hefyd ystyried y risgiau golygyddol a achosir gan unrhyw ddefnydd uniongyrchol o ddeallusrwydd artiffisial wrth greu cynnwys, wrth gefnogi cynhyrchu neu ymchwil olygyddol, neu wrth ddosbarthu a churadu cynnwys. Dylid hefyd ystyried materion eraill, gan gynnwys materion cyfreithiol, hawliau, diogelu data a diogelwch gwybodaeth.

Rhaid i ffigwr golygyddol uwch fod yn gyfrifol ac yn atebol am oruchwylio'r gwaith o ddefnyddio a pharhau i ddefnyddio unrhyw ddeallusrwydd artiffisial. Dylai ofyn am gyngor gan y tîm Polisi Golygyddol, a all ymgynghori â'r Grŵp Cynghori ar Risg Deallusrwydd Artiffisial, cyn gwneud unrhyw benderfyniad i ddefnyddio'r deallusrwydd artiffisial.

Ar gyfer cwmnïau cynhyrchu annibynnol, dylid trafod unrhyw ddefnydd arfaethedig o ddeallusrwydd artiffisial fel rhan o'r broses gomisiynu, mewn achosion lle gallai fod effaith sylweddol ar gynnwys i gynulleidfaoedd. Dylai ffigwr golygyddol uwch, sy'n gyfrifol am gydymffurfio o fewn y tîm cynhyrchu, fod yn gyfrifol ac yn atebol am y defnydd o ddeallusrwydd artiffisial.

Mae unrhyw gynnyrch sy'n defnyddio deallusrwydd artiffisial i ddosbarthu neu guradu cynnwys yn cael ei ystyried yn brofiad golygyddol ac felly mae angen cymeradwyaeth olygyddol a goruchwyliaeth gan bobl.

(Gweler y canllawiau: Defnyddio Deallusrwydd Artiffisial)

Didueddrwydd a Chynulleidfaoedd

2.4.20 Mae gwrando ar gynulleidfaoedd ac ymgysylltu â nhw a chynnwys eu persbectifau'n ganolog i allbwn y BBC. Ond ni ddylid priodoli arwyddocâd ehangach i ymatebion nag y maent yn ei haeddu a dylid gofalu nad yw pwys cymharol y safbwyntiau a fynegir yn cael eu camgyfleu. Mae'n bosibl y bydd angen craffu'n briodol ar farn cynulleidfaoedd a sicrhau nad yw'n ymddangos bod aelodau o'r gynulleidfa sy'n arddel barn leiafrifol yn cael eu diystyru mewn dadl.

(Gweler 2.4.16)

(Gweler Adran 11 Ystadegau, Data, Polau Piniwn ac Arolygon: 11.4.25-11.4.46)

(Gweler y canllawiau: Cyfraniadau a Gynhyrchir gan Ddefnyddwyr)

Protestiadau a Gwrthdystiadau

2.4.21 Mae protestiadau a gwrthdystiadau'n rhan bwysig o'r broses ddemocrataidd ac maent yn cael sylw fel mater o drefn fel rhan o allbwn newyddion y BBC. Dylai cyfweiliadau â threfnwyr, protestwyr a gwrthdystiadau fod yn ddiduedd, yn drylwyr ac yn heriol; dylai'r allbwn gynnwys safbwyntiau gwahanol.

Yn ogystal, mae'n bwysig bod gwneuthurwyr cynnwys yn gwneud y canlynol:

- asesu'r risg y gallai rhoi rhagolwg o brotestiadau a gwrthdystiadau annog pobl i gymryd rhan ac felly newid natur y digwyddiad; fodd bynnag, ni ddylai hyn atal trafodaeth ymlaen llaw am y materion sy'n sail i'r brotest
- tynnu'n ôl ar unwaith os bydd protest neu wrthdystiad heddychlon yn troi'n dreisgar a'u bod yn credu bod eu presenoldeb yn gwaethygu'r sefyllfa a/neu'n cyfrannu at y newid i natur y digwyddiad
- bod yn arbennig o ofalus wrth ystyried a ddylid defnyddio deunydd sy'n cael ei bostio gan brotestwyr i roi cyhoeddusrwydd i'w gweithredoedd ar y cyfryngau cymdeithasol a'u cyfiawnhau.

(Gweler Adran 3 Cywirdeb: 3.4.12, Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.10, Adran 12 Rhyfel, Terfysgaeth a Thrais Eithafol, Trychineb ac Anhrefn: 12.4.10 ac Adran 17 Cystadlaethau, Pleidleisiau a Rhyngweithio: 17.4.68)

Craffu, Ymgyrchoedd a Chonsensws

Craffu

2.4.22 Dylai newyddiaduraeth y BBC graffu ar ddadleuon, herio consensws a dal y rhai sydd mewn grym yn atebol mewn ffordd gyson gan arfer didueddrwydd dyladwy. Dylai asesu lefelau craffu priodol fod yn seiliedig ar faint o bŵer, cyfrifoldeb ac atebolrwydd sydd gan y cyfrannwr.

Dylid defnyddio lefelau priodol o graffu i'r rheini sydd mewn llywodraeth, yn ogystal â chyrff neu sefydliadau eraill sydd â phŵer a chyfrifoldeb; ond dylid hefyd craffu'n briodol ar y rheini sy'n gwrthwynebu neu'n ceisio dylanwadu, gan gynnwys gwrthbleidiau, ymgyrchwyr, arbenigwyr ac academyddion. O bryd i'w gilydd, efallai y bydd angen craffu hefyd ar safbwyntiau a fynegir gan aelodau o'r cyhoedd.

Dylai gwneuthurwyr cynnwys y BBC gwestiynu, gwirio a, phan fo'n briodol, profi ffeithiau a herio safbwyntiau a gyflwynir gan gyfranwyr, pan fydd hynny'n berthnasol. Dylent fod yn ofalus eu bod yn canfod a phriodoli gwybodaeth a data amgen neu anghyson lle bo hynny'n briodol, fel ei bod yn amlwg nad yw'r craffu'n seiliedig ar greddau neu farn y BBC, ei newyddiadurwyr neu ei gyflwynwyr.

Pan fydd cyfwelwyr yn defnyddio cwestiynau sy'n rhoi ochr arall y ddadl, dylai fod yn amlwg i'r gynulleidfa nad ydynt yn mynegi eu barn eu hunain na barn y BBC.

Ymgyrchoedd, Mentrau a Gweithredu Cymdeithasol

2.4.23 Lle mae cynnwys y BBC yn tynnu sylw at faterion y mae eraill yn ymgyrchu arnynt, ni ddylai gefnogi'r ymgyrchoedd hynny, na chaniatáu iddo gael ei defnyddio i ymgyrchu dros newid polisi cyhoeddus. Ond ni ddylai hyn atal y BBC rhag tynnu sylw at faterion a chynnig gwybodaeth a dewisiadau i gynulleidfaoedd ynghylch sut i'w deall a pherthnasu iddynt.

Mae'n rhaid i'r BBC (a staff perthnasol yn unigol) aros yn annibynnol ar fentrau'r llywodraeth, ymgyrchwyr, elusennau a'u hagendâu ac wedi'i ddatgysylltu oddi wrthynt, ni waeth pa mor deilwng y mae'r achos yn ymddangos na pha mor annadleuol neu dderbyniedig yr ymddengys eu neges.

Bydd angen ystyried yn ofalus i sicrhau bod canfyddiadau o ddidueddrwydd y BBC yn cael eu cynnal pan fydd cynnwys yn cael ei amserlennu fel ei fod yn amserol ac yn cyd-ddigwydd ag ymgyrch neu fenter gan drydydd parti. Mae cyngor ar gael gan y tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler Adran 15 Bod yn Annibynnol ar Fuddiannau Masnachol a Buddiannau
Allanol Eraill: 15.4.22)

2.4.24 Mae rhai materion sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus cyfredol yn gallu bod yn addas ar gyfer astudiaethau achos cefnogol neu'n fwy tebygol o gael eu trin o safbwynt unigolyn, er enghraifft rhywun a effeithir gan dlodi neu salwch

penodol. Lle gallai dull o'r fath beryglu canfyddiadau ynghylch didueddrwydd y BBC (er enghraifft, os oes gan yr unigolyn gysylltiadau perthnasol), bydd angen ystyried cynnwys cyd-destun ehangach neu safbwyntiau gwahanol, boed hynny o fewn yr eitem neu dros amser.

Pan fydd modd bodloni gofynion didueddrwydd dyladwy mewn eitem o'r fath, efallai y bydd angen ystyried effaith gronnus bosibl o hyd os bydd dull tebyg yn cael ei ddefnyddio dro ar ôl tro ar draws yr un gwasanaeth. Hefyd, bydd angen i reolwyr allbwn perthnasol ystyried effaith gronnol o'r fath ar draws gwasanaethau gwahanol i sicrhau nad oes canfyddiad o duedd.

2.4.25 Gall allbwn am weithredu cymdeithasol fod yn rhan bwysig o wasanaeth cyhoeddus y BBC. Fodd bynnag, mae angen cymryd gofal i sicrhau bod y BBC yn gosod ei agenda ei hun ar weithredu cymdeithasol ac yn penderfynu ar ei flaenoriaethau ei hun. Dylai gwneuthurwyr cynnwys sicrhau'r canlynol:

- nad yw allbwn yn cynnwys agenda unrhyw grwpiau ymgyrchu neu elusennau penodol yn unig (ac eithrio ar gyfer apelau elusennol y BBC) a bod grwpiau'n cael eu trin yn wrthrychol, ac nad yw'n ffafrio un dros y llall
- os bydd rhaglenni neu ymgyrchoedd gweithredu cymdeithasol y BBC yn digwydd ar yr un pryd ag ymgyrch gan lywodraeth neu fenter lobïo, cedwir hyd braich oddi wrthynt
- nid yw'r BBC yn lobïo ar faterion polisi cyhoeddus wrth hybu ymwybyddiaeth o faterion cymdeithasol pwysig
- mae adroddiadau newyddion am ymgyrchoedd gweithredu cymdeithasol y BBC yn ddyladwy o ddiuedd.

Rhaid sicrhau na fydd mentrau gweithredu cymdeithasol yn cynnwys unrhyw elfen o godi arian ar yr awyr ac eithrio apelau elusennol y BBC.

(Gweler Adran 16 - Perthnasoedd Allanol, gan gynnwys Perthnasoedd Masnachol ac Ariannu: 16.4.11-16.4.15)

Consensws

2.4.26 Mae rhai materion a all ymddangos yn annadleuol, lle gellir credu bod consensws cyffredinol neu hyd yn oed barn unfrydol amdanynt. Serch hynny, gall y materion hyn beryglu didueddrwydd y BBC yn sylweddol; er enghraifft, pan fydd barn yn newid dros amser, neu pan fydd gan leiafrif farn y mae naill ai'n amharod ei mynegi neu fod ei gyfle i wneud hynny'n gyfyngedig. Mewn achosion o'r fath, dylai'r BBC barhau i ohebu ar sail y consensws a rhoi pwys dyladwy iddo. Er hynny, hyd yn oed os nad oes angen neu os nad yw'n briodol chwilio am safbwyntiau gwrthwynebol, ni ddylid defnyddio iaith a thôn wrth ohebu sy'n

ymddangos fel pe baent yn derbyn bod y consensws neu'r farn gyffredin yn ffaith neu'n amlwg ohono'i hun.

Rhaid i wneuthurwyr cynnwys herio eu rhagdybiaethau a'u profiadau eu hunain a hefyd y rheini a all fod yn gyffredin mewn rhannau o'r gynulleidfa. Dylid osgoi pethau sy'n ategu cyffredinoliadau sydd heb dystiolaeth berthnasol yn allbwn y BBC, yn enwedig wrth drafod amgylchiadau penodol. Gall hyn ddigwydd ym meysydd gwleidyddiaeth, hil, elusennau, gwyddoniaeth, technoleg, meddygaeth neu feysydd eraill. Dylid bod yn ofalus defnyddio trylwyrdd priodol wrth drin meysydd lle mae'n ymddangos bod consensws; mae cyngor ar gael gan y tîm Polisi Golygyddol.

Etholiadau a Refferenda

2.4.27 Nid oes yr un maes darlledu lle y bydd craffu mwy manwl ar ymrwymiad y BBC i sicrhau didueddrwydd dyladwy nag yn ystod ymgyrchoedd etholiadau a refferenda, yn y DU ac o amgylch y byd. Mae ystyriaethau arbennig yn berthnasol yn ystod cyfnodau etholiadau a refferenda (h.y. pan fydd y rheini sydd ar fin pleidleisio yn defnyddio cynnwys yn uniongyrchol), ond gall hefyd fod yn berthnasol yn y cyfnod cyn dechrau'r cyfnodau ymgyrchu ffurfiol hynny, am rai misoedd cyn hynny mewn rhai achosion. Mae hyn yn debygol o olygu mwy o sensitifrwydd o ran didueddrwydd dyladwy ym mhob genre allbwn. Mae cyngor penodol ar gael gan y Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth, a fydd yn cyhoeddi canllawiau ar wahân ar gyfer pob ymgyrch yn y DU⁷.

(Gweler Adran 10 Gwleidyddiaeth a Pholisi Cyhoeddus: 10.4.21-10.4.23)

Didueddrwydd mewn Cyfresi a Thros Amser

2.4.28 Wrth sicrhau didueddrwydd dyladwy, mae'n bosibl y caiff 'cyfres o raglenni' eu hystyried gyda'i gilydd⁸.

Mae'r term 'cyfres o raglenni' yn berthnasol i'r canlynol:

⁷ Yn y cyfnod cyn ac yn ystod cyfnod yr etholiad, gweler y wefan Polisi Golygyddol i gael Canllawiau Etholiad

⁸ Gweler Adran 5 Cod Ofcom i weld beth yw Ystyr 'cyfres o raglenni sy'n cael eu hystyried gyda'i gilydd'

- nifer o ddarnau o gynnwys ar yr un gwasanaeth, sydd â chysylltiad golygyddol, sy'n delio â'r un materion neu faterion cysylltiedig, o fewn cyfnod priodol ac wedi'u hanelu at gynulleidfa debyg.

Gall hyn gynnwys gwahanol fathau o raglenni cysylltiedig (fel drama a dadl yn ei dilyn); tymor rhaglenni neu glwstwr o raglenni sydd wedi'u nodi'n glir neu eitemau am yr un pynciau; neu set o dudalennau gwe neu negeseuon cyfryngau cymdeithasol sydd wedi'u cysylltu â'i gilydd. Mae angen i wefannau, eitemau neu gynnwys o'r fath sicrhau didueddrwydd dyladwy drwy'r gyfres gyfan, a dylent gynnwys hysbysrwydd neu ddolenni priodol.

Mae'n bwysig bod y bwriad i sicrhau didueddrwydd dyladwy fel hyn yn cael ei gynllunio ymlaen llaw a'i egluro drwy dynnu sylw ato fel rhan o'r allbwn.

- rhaglenni sy'n ymdrin â materion gwahanol iawn o un rhifyn i'r llall, ond sydd hefyd wedi'u cysylltu'n glir fel llinyn parhaus gyda theitl cyffredin a chylch gwaith penodol. Mewn llinynnau rhaglenni o'r fath, dylid sicrhau didueddrwydd dyladwy fel arfer o fewn rhaglenni unigol, neu ar draws nifer penodol o raglenni sydd â chysylltiad golygyddol clir. Fodd bynnag, dros gyfres gyfan neu dros amser bydd angen hefyd i'r llinynnau hyn ddangos didueddrwydd dyladwy, er enghraifft drwy gymhwyso barn olygyddol yn gyson.

2.4.29 Ar allbwn hirhoedlog neu barhaus (fel rhaglenni newyddion dyddiol cyffredinol, sianel Newyddion y BBC, gwefan Newyddion y BBC a sianeli cymdeithasol) gellir sicrhau didueddrwydd dyladwy dros amser drwy gymhwyso barn olygyddol yn gyson mewn meysydd pwnc perthnasol; er enghraifft, nid oes yn rhaid i ymddangosiad gan wleidydd, neu gyfrannwr arall sydd â barn unochrog, gael ei ddilyn fel arfer gan rywun sy'n cyflwyno barn groes, er y gallai weithiau fod yn angenrheidiol cynnig cyfle i ymateb.

Er hynny, dylai golygyddion allbwn di-dor neu hirbarhaol sicrhau bod yr allbwn hwnnw:

- yn adlewyrchu amrywiaeth fawr o unigolion a safbwyntiau, yn cynnwys, lle bo hynny'n briodol yn olygyddol, pob un o'r prif safbwyntiau mewn dadl
- yn rhoi pwys dyladwy i farnau gwahanol ac yn eu trin yn deg, yn cynnwys o ran maint y sylw, y dull o'u trafod a'r amser o'r diwrnod
- bod cyfnod priodol yn cael ei bennu ar gyfer asesu a yw didueddrwydd dyladwy wedi'i sicrhau.

Pan na fydd un rhaglen yn gallu adlewyrchu elfennau pwysig o'r ddadl ar fater penodol, ond ei bod yn sicrhau didueddrwydd drwy gyfeirio at raglen arall (er enghraifft, dibynnu ar yr un rhaglen y diwrnod canlynol, neu raglen ddyddiol wahanol ar yr un gwasanaeth), dylid mynd ati fel arfer i egluro hynny i'r gynulleidfa. Os yw'n 'fater o bwys', efallai y bydd angen cyfeirio'n benodol at raglen amserol sydd â chysylltiad clir er mwyn sicrhau didueddrwydd dyladwy⁹.

Ym mhob achos lle mai'r nod yw sicrhau didueddrwydd dyladwy mewn perthynas â gwleidyddiaeth neu bolisi cyhoeddus cyfredol dros gyfres neu dros amser, mae angen cymryd gofal penodol a rhoi ystyriaeth ychwanegol wrth nesáu at gyfnodau etholiadau a refferenda ac yn ystod cyfnodau'r etholiadau a'r refferenda hynny; mae cyngor ar gael gan y Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

2.4.30 Efallai y bydd amgylchiadau eithriadol lle bydd barn benodol neu unigol yn cael ei mynegi ar 'bwnc dadleuol', polisi cyhoeddus cyfredol neu fater gwleidyddol ar raglen unigol neu gynnwys arall y BBC, fel rhaglen ddogfen barn bersonol neu ddrama, nad yw'n rhan o gyfres neu allbwn parhaus neu hirhoedlog. Rhaid i unrhyw gynnig o'r fath gael ei atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth i sicrhau ei fod yn dal i fodloni'r gofynion o ran didueddrwydd dyladwy.

(Gweler 2.4.9 a 2.4.34-2.4.35)

Gwleidyddion a Chynnwys Gwleidyddol fel rhan o Allbwn Anwleidyddol

2.4.31 Mewn rhai mathau o allbwn sy'n ymdrin â meysydd sy'n annadleuol fel arfer (fel hoff lyfrau neu gerddoriaeth, cefnogi timau chwaraeon neu fywgraffiadau personol) gellir ceisio cynnwys cyfranwyr sy'n adnabyddus fel arall am eu hunochredd, er enghraifft, gwleidyddion, ymgyrchwyr neu eraill sy'n cael eu cysylltu â safbwynt penodol. Dros amser, dylid ystyried amrywiaeth briodol o gyfranwyr o'r fath. Bydd pethau eraill i'w hystyried cyn y cyfnod sy'n arwain at etholiadau a refferenda.

Rhaid ymgynghori â'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth cyn gwneud unrhyw gynnig i wahodd gwleidydd i gymryd rhan mewn allbwn na fyddai fel arfer yn cynnwys gwleidyddion, barn wleidyddol na 'materion dadleuol', ni waeth a yw'r cyfraniad arfaethedig ei hun yn 'wleidyddol' ai peidio. Rhaid hefyd atgyfeirio

⁹ Gweler Cod Ofcom Adran 5.11 a 5.12 gan gynnwys Ystyr 'materion o bwys'

unrhyw gynnig gan wleidydd i gymryd rhan mewn allbwn o'r fath cyn y gellir derbyn neu wrthod y cynnig.

Pan fydd cynnig i gynnwys pobl eraill sydd, efallai, wedi mabwysiadu safbwynt gwleidyddol amlwg, mewn allbwn o'r fath, gellir cael cyngor gan y tîm Polisi Golygyddol.

2.4.32 Lle na fyddai cynnwys fel arfer yn cynnwys barn wleidyddol, polisi cyhoeddus cyfredol neu 'faterion dadleuol' (er enghraifft mewn chwaraeon, cerddoriaeth, sioeau cwis/panel, adloniant ffeithiol, allbwn ffordd o fyw), fe'ch cyngorir i ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol ymlaen llaw cyn gwneud hynny.

(Gweler 2.4.5)

(Gweler Adran 10 Gwleidyddiaeth a Pholisi Cyhoeddus: 10.4.3-10.4.9)

Drama, Adloniant a Diwylliant

2.4.33 Bydd cynulleidfaoedd yn disgwyl i artistiaid, awduron a diddanwyr gael rhyddid i archwilio pynciau o safbwynt penodol, i greu cynnwys sy'n adlewyrchu eu llais unigryw eu hunain ac sy'n rhoi cyfle iddynt fynegi eu hunain mewn allbwn drama, adloniant a diwylliannol. Mae'r BBC wedi ymrwmo i gynnig cynnwys o'r fath.

Dylai comisiynwyr a phenaethiaid genres perthnasol ystyried yr ystod o safbwyntiau a gynrychiolir dros amser. O bryd i'w gilydd, efallai y bydd angen tynnu sylw at allbwn arall cysylltiedig er mwyn sicrhau didueddrwydd dyladwy.

Wrth gomisiynu allbwn drama, adloniant neu ddiwylliannol sy'n ymdrin â materion polisi cyhoeddus cyfredol, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu 'bynciau dadleuol' eraill, rhaid ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol ymlaen llaw.

Bydd angen rhoi ystyriaeth benodol yn ystod y cyfnod sy'n arwain at etholiadau a refferenda. Bydd cyngor ar gael gan y Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

Efallai y bydd angen ystyried gwrthdaro posibl rhwng buddiannau hefyd.

(Gweler 2.4.5-2.4.9)

(Gweler Adran 3 Cywirdeb: 3.4.31 ac Adran 4 Gwrthdaro rhwng Buddiannau)

Cynnwys sy'n Farn Bersonol

2.4.34 Mae traddodiad yn y BBC o alluogi gwahanol fathau o unigolion, grwpiau neu sefydliadau i gynnig barn neu safbwynt personol, mynegi cred, neu gyflwyno safbwynt dadleuol yn ei allbwn. Mae hyn yn gallu amrywio o ymgyrchydd yn mynegi safbwyntiau unochrog iawn, i farn arbenigwr neu weithiwr proffesiynol, gan gynnwys academydd neu wyddonydd, i safbwyntiau sy'n cael eu mynegi drwy gyfraniadau gan gynulleidfaoedd. Mae pob un o'r rhain yn gallu ychwanegu at ddealltwriaeth ac ansawdd y drafodaeth ymysg y cyhoedd, yn enwedig lle maent yn caniatáu i gynulleidfaoedd glywed safbwyntiau newydd a gwreiddiol am faterion cyfarwydd.

Rhaid nodi natur cynnwys o'r fath sy'n farn personol yn glir i gynulleidfaoedd ymlaen llaw.

2.4.35 Yn ogystal, pan fydd cynnwys â barn personol yn trin a thrafod 'pynciau dadleuol', yn enwedig pan mae'r rhain yn ymwneud â materion polisi cyhoeddus cyfredol neu â materion dadleuol ym maes gwleidyddiaeth neu ddiwydiant, dylent wneud y canlynol:

- cynnal cywirdeb ffeithiol
- cynrychioli safbwyntiau croes i'w gilydd mewn modd teg pan mae'r rhain yn cael eu cynnwys
- rhoi cyfle i ymateb neu safbwyntiau amgen pan fo hynny'n briodol, er enghraifft mewn rhaglen drafod sydd wedi'i threfnu ymlaen llaw y cyfeirir ati.

(Gweler 2.4.30)

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.43-6.4.46)

2.4.36 Gall staff y BBC a chyflwynwyr neu ohebwyrr rheolaidd y BBC sy'n gysylltiedig â rhaglenni newyddion neu raglenni sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus gynnig barn broffesiynol sy'n seiliedig ar dystiolaeth bendant a phrofiad proffesiynol. Serch hynny, fel arfer, ni fydd yn briodol iddynt gyflwyno nac ysgrifennu cynnwys sy'n farn personol am bolisi cyhoeddus, materion gwleidyddol neu ddiwydiannol ddadleuol, na 'phynciau dadleuol' mewn unrhyw faes.

(Gweler 2.4.15)